

Līdz ar jaunā vīrusa izplatīšanos informatīvajā telpā arvien biežāk sastopamas nepatiesas ziņas un sagrozīta informācija saistībā ar to. Pasaules Veselības organizācija (PVO) pamatoti norāda, ka nepatiesi apgalvojumi "izplatās ātrāk nekā vīruss", un šis fenomens jau nodēvēts par "planētas mēroga infodēmiju".

JĀNIS GABRĀNS

Apjomīga dezinformācija, viltus ziņas tiek vērstas pret Eiropas Savienību, cenšoties iedragāt tās vienotību, sakot, ka tuvojas bloka sabrukums. Dezinformācijas uzbrukumi vērsti arī pret atsevišķām ES dalībvalstīm. Var atgādināt, ka viena no viltus ziņām, ko publicēja Krievijas propagandas vietne "Sputnik", vēstīja, ka "Covid-19" esot izgudrots Latvijā.

Apzinoties šādu vēstījumu kaitējumu, ES sāka cīņu pret "Covid-19" dezinformācijas un viltus ziņu vīrusu. Kā tika norādīts, kamēr daudzi cīnās dienu un nakti, lai glābtu cilvēku dzīvības, veselības aprūpes organizācijas un faktu pārbaudītāji brīdina par pandēmijas blakni – organizācijām un personām, kas krīzi izmanto politiskām vai komerci-

Eiropas Savienība pret dezinformāciju

ālām manipulācijām. Tas kavē centienus ierobežot pandēmiju un apdraud ne vien iedzīvotāju veselību, bet arī demokrātiju.

Eiropas Parlamenta deputāti aicināja izveidot Eiropas mēroga informācijas avotu visās oficiālajās valodās, kas nodrošinātu, lai visiem pilsoņiem ir pieejama objektīva un pārbaudīta informācija. Tāpat tiešsaistes platformas tika aicinātas apturēt maldinātājus un negodīgu praksi un apkarot viltus ziņu izplatīšanu internetā.

Eiropas Parlamentā (EP) darbojas stratēģiskās komunikācijas operatīvā grupa, kas cenšas apzināt aktuālās viltus ziņas un tās atspēkot. Pārsvārā tiek runāts par viltus ziņām, bet medijpratības eksperte Klinta Ločmele norāda, ka šis jēdziens ir pārāk šaurs: "Jāizprot, ka "viltus ziņas" ir pilnībā izdomātas, taču bieži ar šo jēdzienu nepareizi apzīmē arī propagandu, manipulatīvas fakta interpretācijas. Tāpēc tiek ieteikts lietot jēdzienu "dezinformācija", kas ir pārbaudāma nepatiesa vai maldinoša informācija, kas publicēta un izplatīta, lai gūtu ekonomisku labumu vai apzināti maldinātu sabiedrību, un var izraisīt tai kaitējumu."

Par dezinformācijas kaitējumu izteikušies arī EP Latvijas deputāti. Inese Vaidere norādījusi: "Dezinformāciju visbiežāk izplata mums nedraudzīgi spēki, lai varētu apjukumu, šķeltu sabiedrību un radītu neticību mūsu starptautiskajiem partneriem. Manipulācija ar informāciju ļauj autoritāriem režīmiem izplatīt sev tīkamus vēstījumus, kas palīdz uzbrukt citiem un novērst uzmanību no savām problēmām."

Sandra Kalniete attālinātās tik-

šanās laikā ar reģionālajiem medijiem norādīja, ka galvenie dezinformācijas avoti ir Ķīna un Krievija, katrai esot atšķirīgs darbošanās stils: "Parādījušies jauni termini. Runājot par Ķīnas dezinformāciju, tā ir masu diplomātija; saistībā ar Krievijas dezinformāciju lieto terminu "dezinfodēmija".

Dezinformācija tiek piekopta ļoti aktīvi ar mērķi mazināt Eiropas Savienības vienotību, kas ir pilnīgi pretēji Latvijas interesēm. Mums kā Krievijas robežvalstij nepieciešama vienota un spēcīga Eiropas Savienība."

Viņa arī norādīja, ka jāatvēr vairāk finansējuma tām Eiropas Parlamenta struktūrām, kas nodarbojas ar dezinformācijas apkopšanu un atmaskošanu.

Deputāts Nils Ušakovs, jautāts, kā cīnīties ar dezinformāciju, norādīja, ka to var īstenot, maksimāli plaši piedāvājot informāciju visos iespējamos veidos, visās valodās, lai cilvēkiem būtu, no kā izvēlēties: "Jāsaprot, ka cilvēki nevēlēties papildu laiku, lai atrastu drošākus, pārlicināšākus avotus, tāpēc mums jābūt spējīgiem tādus piedāvāt. Situācija Latvijā ļoti saistīta ar to, ka Krievijas mediju

telpā līdz pēdējam brīdim bija ļoti optimistisks noskaņojums, tika teikts, ka tas viņus neskar. Lai arī šīs ziņas bija domātas galvenokārt iekšējam patēriņam, tas ļoti ietekmēja cilvēkus Latvijā, kuri lieto informāciju no Krievijas medijiem. Manuprāt, Latvijai tajā brīdī vajadzēja iespējami daudz piedāvāt informāciju krievu valodā."

Krīzes situācijā, kad cilvēki raizējās un saņem šokējošas ziņas, grūti saglabāt mieru un objektīvi pārbaudīt faktus. Dezinformācijas izplatība atkarīga no tā, vai cilvēki tai tic un dalās ar to. Lai pārlicinātos, ka netiek izplatīta nepatiesa informācija, jābūt īpaši uzmanīgam, daloties ar ziņām, kas varētu izraisīt spēcīgu reakciju vai kas šķiet pārāk pozitīvas vai pārāk negatīvas, lai būtu patiesas. Vienkāršākais veids, kā pārbaudīt ziņu sniegtās informācijas patiesumu, ir mēģināt internetā noskaidrot, vai par šo faktu vai notikumu ziņo vairāki uzticami avoti.

Tomēr daudzi cilvēki, kuri izplata dezinformāciju, neapzinās, ka tirzē maldīgas ziņas, darot to bez nodoma nodarīt kaitējumu vai gūt labumu, bet tāpēc, ka paši ir pārlicināti par informācijas patiesumu. Dažkārt dalīšanās ar nepatiesu informāciju tiek attaisnota ar vārdiem – bet ir arī tāds viedoklis!

"Diemžēl pret dezinformācijas vīrusu nav burvju zāļu. Eiropas nedraugi turpinās izmantot "Covid-19" kā jaunāko iespēju, lai mūs maldinātu un vājinātu," saka I. Vaidere. □

Raksts tapis sadarbībā ar Eiropas Parlamenta biroju Latvijā

Teicamnieki Eiropas eksāmenā

LĪGA SALNĪTE

Šī gada Eiropas eksāmenā piedalījušies teju 700 vēsturiskā Cēsu rajona iedzīvotāji, no kuriem pieci pierādījuši īpaši labas zināšanas un izpratni par Eiropas Savienības (ES) vēsturi, mērķiem un principiem.

Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā (EKPL) mājaslapā lasāms, ka šogad ES tematisko eksāmenu kārtājuši 30 tūkstoši dalībnieku no visas Latvijas, kas ir par trešo daļu lielāka aktivitāte nekā šajā projektā pieredzēta pērn. Mazliet vairāk nekā puse – 15,2 tūkstoši – no šī gada eksāmena kārtotājiem pārstāvējuši republikas nozīmes pilsētas, bet atlikušie 14,8 tūkstoši dalībnieku bijuši no dažādiem novadiem, tostarp arī 690 iedzīvotāju no vēsturiskā Cēsu rajona novadiem.

Eiropas eksāmens ir tests ar 20 jautājumiem dažādās grūtības pakāpēs. Eksāmenu rīko EKPL sadarbībā ar biedrību "Eiropas Kustība Latvijā", un šis projekts iedzīvotājus Latvijā jau sesto gadu rosina pārlicināties par savu erudīciju ES vēsturē un šīs organizācijas darbības principos. Jautājumi, formulēti atšķirīgās grūtības pakāpēs, ietver ES veidošanos un attīstību, kopīgās vērtības, organizācijas mērķus un darbības jomas,

pieņemtos aktuālākos lēmumus, kā arī pilsoniskās atbildības izpratni. Zināšanu testi šogad piedāvāti sešās sarežģītības pakāpēs: trīs skolēnu grupas dalījumā pa vecumposmiem un trīs pieaugušo grupas, kur grūtības pakāpi eksāmena kārtotājs izvēlējās jau pēc saviem ieskatiem. Salīdzinot ar citiem gadiem, šoreiz aktīvāki izrādījušies pieaugušie – starp visiem eksāmena kārtotājiem pat 55% bija pieaugušie, vērs uzmanību biedrības ģenerālsēkretāre Liene Valdmāne.

Ikvienā vecuma un sarežģītības grupā tika noteikti 30 labāko rezultātu ieguvēji. L. Valdmāne "Druvai" pavēstīja, ka 180 erudītāko un zibenīgāko eksāmena kārtotāju vidū šogad ierindojušies arī pieci mūspuses censoņi: divi skolēni un trīs pieaugušie. Katrā no sešām grupām starp 30 augstāko punktu saņēmušajiem tika izlozēti pieci balvu ieguvēji. Balvā šoreiz galda spēļu veikala "Brain Games" dāvanu karte 50 eiro vērtībā. No mūspējiem veiksmē tikt pie balvas uzsmaidījuši tikai vienai dalībniecei – cēsniecei Andai Nordenai, kurai bijusi drosme sevi pārbaudīt vidējās grūtības testā pieaugušajiem.

Salīdzinoši vieglāku jautājumu grupā pieaugušajiem izcili sniegumu uzrādījušas pat divas kādreizējā Cēsu rajona iedzīvotājas: Dana Gaile no Pārgaujas novada un Līga Jokste no Cēsu novada. Starp 30 labākajiem vidusskolēniem ir Cēsu Valsts ģimnāzijas 10.klases audzēknis Ričards Gailis, un grupā "7.-9.klases" labāko vidū iekļāvies arī Raivo Groza no Cēsu 1.pamatskolas. Balvu loterijā šiem izcilniekiem nepaveicās, tomēr zināšanas ir novērtētas. Visjaunākajā skolēnu grupā un vissarežģītākā jautājumu grupā pieaugušajiem šoreiz

diemžēl nevienam no mūspuses nav izdevies iekļūt labāko trīsdesmitniekā.

Kopumā no vēsturiskā Cēsu rajona šim projektam pieteicās 20 izglītības iestādes: astoņas Cēsu novadā, četras skolas Amatas novadā, pa divām Pārgaujas, Priekuļu un Vecpiebalgas novados, kā arī pa vienai no Jaunpiebalgas un Līgatnes pusēs. Lai arī no Raunas novada dalībai projektā nav reģistrēta neviena skola, šogad eksāmenu kārtājuši 40 šīs puses novadnieki.

Labākie rezultāti Eiropas eksāmenā tiek noteikti, ņemot vērā divus kritērijus: iegūto punktu skaitu un arī eksāmena izpildes laiku. Tomēr svarīgākais vērtēšanas kritērijs ir punktu skaits. Ja diviem vai vairāk dalībniekiem punktu skaits ir vienāds, tad tiek ņemts vērā izpildes laiks.

Projektā paredzētas arī trīs veicināšanas balvas – galda tenisa galdi aktīvākajai klasei, skolai un augstskolai –, kas šogad aizceļojuši uz Rīgu un Jelgavu. □

NOVADS	DALĪBNIKU SKAITS "EIROPAS EKSĀMENĀ 2020"
AMATAS	62
CĒSU	283
JAUNPIEBALGAS	64
LĪGATNES	59
PĀRGAUJAS	79
PRIEKUĻU	68
RAUNAS	40
VECPĪEBALGAS	35

Eiropas jaunatnes dienas tiešsaistē

ARITA LEJIŅA

Nemot vērā "Covid-19" pandēmiju, Eiropas Jaunatnes dienas (EYE) šogad notiek tiešsaistē. To laikā jaunieši no ES un citām valstīm tiešsaistē tiek ar ekspertiem, lēmumu pieņēmējiem un aktīvistiem, lai diskutētu par ES lomu "Covid-19" krīzes laikā. EYE ir daļa no kampaņas "#EiropiešiPretCovid19".

Pasākuma noslēguma nedēļā dalībnieki tiešsaistē diskutēs ar Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju Dāvidu Sasoli, vietniekiem Katarinu Barleju un Otmāru Karasu, Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētāju Kristīni Lagardu, kā arī citiem EP deputātiem un ES komisāriem. Dāvids Sasoli, kurš piektdien, 29. maijā, noslēgs EYE, sacīja: "Mēs tiecamies rast jaunas iespējas arī grūtos laikos. EYE tiešsaistē Jaunatnes dienas paceļ jaunā līmenī, ļaujot vēl vairāk jauniešiem no Eiropas un ārvalstīm iesaistīties demokrātiskās debatēs par Eiropas nākotni. Jaunatnes dienas ir kļuvušas vēl pieejamākas un iekļaujošākas."

EYE norise sākās 7. aprīlī, kad bija kļuvis skaidrs, ka "Covid-19" pandēmijas dēļ pasākums, kurš notiek reizi divos gados, nevarēs ierasti norisināties Strasbūrā. Pasākuma noslēguma sesijā EP priekšsēdētājs stāstīs par savu ikdienas darbu šajā laikā, kā arī EP paveikto cīņā ar "Covid-19" radīto krīzi.

Kristīne Lagarda ar jauniešiem apspriedīs pandēmijas ietekmi uz uzņēmumiem un bankām, tāpat atsevišķas paneldiskusijas būs veltītas "Covid-19" ietekmei uz ES programām, piemēram, "Erasmus+", veselības aprūpes sistēmām, klimatu un citām jomām. Dalībai pasākumā bija reģistrējušies vairāk nekā 13 000 jauniešu, un visām aktivitātēm var sekot EYE feisbuka lapā, kur pasākumam ir jau vairāk nekā 500 000 skatījumu. □